
Міська література

Творчість Данте

-
1. Культура середньовічного міста як передумова виникнення міської літератури.
 2. Жанрове й тематичне розмаїття міської літератури: фаблію, шванк; тваринний епос, алегорична поема, міська лірика й драматургія.
 3. Загальний огляд творчості Данте.
-

Література:

1. Данте. Божественна комедія / Пер. з італ. і коментарі Є. А. Дроб'язка; Передмова О.Б. Алексєєнко. — Харків: Фоліо, 2001. — 607 с.
 2. Данте. Божественна комедія. Пекло / Пер. з італ. П. Карманського та М. Рильського; Вступ. ст. О.І. Білецького. — К.: Держ вид-во худ. літ., 1956. — 221 с.
 3. Данте. Нове життя / Пер. з італ. М. Бажана, І. Драча, В. Житника, В. Коротича, Д. Павличка, А. Перепаді. — К.: Дніпро, 1965. — 136 с.
-

-
4. “Здолавши півшляху життя земного...”
“Божественна комедія” Данте та її українське відлуння / Перекл. та упор. Стріха М. — К.: Факт, 2001. — 136 с.
 5. Франко І.Я. Данте Алігієрі. Характеристика середніх віків. Життя поета і вибір його поезії // Франко І.Я. Зібрання творів: У 50-ти томах. — Т. 12. — К.: Наукова думка, 1989. — С. 7–231.
 6. Седакова О. Земной рай в «Божественной Комедии» Данте // «Апология разума»
-

Культура середньовічного міста як передумова виникнення міської літератури.

- XII ст. — швидкий розвиток міст:
 - розподіл ремесел по цехових організаціях,
 - зростання внутрішньої та зовнішньої торгівлі,
 - здобування економічної і політичної незалежності міст,
 - союз королівської влади і міст.
 - Середньовічне місто стало не тільки могутньою економічною силою, а й адміністративно-політичним і культурним центром.
-

Культура міст

- Собор середньовічного міста був не тільки місцем богослужіння, а й осередком громадського життя. (Собор Паризької Богоматері)
 - Естетичний вплив готики.
 - Світські школи, перші європейські університети.
 - Поглиблення інтересу до античності.
 - Секуляризація.
 - Міське середовище: патриціат, ремісники і торговці, слуги, представники вільних професій.
-

Місто з його прагненням до законності і порядку, раціонального світосприйняття стає новим центром, де "розквітає своя соціально забарвлена культура, яка відіграла головну роль у формуванні культури національної".

Міська література

- Культурний обмін: ярмарки, подорожні майстри, зокрема будівельники соборів, громадських споруд, мандрівні театральні братства, ватаги вагантів і юрби прочан.
 - Мандрівні сюжети про легковажних жителів міст, пожадливих монахів, довірливих селян тощо.
-

-
- Засвоєння індійських і арабських, єврейських та іранських сюжетів. відомих анонімних збірок побутових, життєвих анекдотів і казок.
 - Зв'язок з героїчним епосом, поезією вагантів, рицарською літературою. Відмінність від куртуазії: "приземленість", практицизм, грубуватий гумор, жарт, що іноді межує з натуралізмом; мова близька до народної, міської говірки.
-

-
- Позитивний персонаж: працьовитість, енергійність, розсудливість, спритність, хитрість; кмітливість, наполегливість.
 - Жанри лірики, епосу, драми.
 - Характерна риса міської л-ри: дидактизм (повчальність) — вона вчить, використовуючи засоби гумору і сатири.
-

Жанри міської літератури

- фабліо, шванк;
тваринний епос, алегорична
поема,
 - міська лірика;
 - драматургія.
-

Фабліо

- — невелике оповідання комічного або сатиричного змісту, спочатку — віршоване, пізніше — прозове. У Франції його називали фабліо (латин. *fabula* — байка, оповідання), у Німеччині — шванк (нім. *Schwank* - жарт).
- Прибл. 150 творів
- **Рютбеф** (бл. 1230-1285). "Заповіт осла"
- **Штрікер** (помер бл. 1250 р.). "Піп Аміс",

Тваринний епос

- "Роман про Лиса", або "Роман про Ренара".
Роман — твір, написаний романською мовою (старофр.)
- (друга половина XII ст. — середина XIII ст.)
Коптілов, 1175-1250
- 30 епізодів (гілок); ант. мотиви (крук і лис)
- Наслідування: Німеччина в XV ст. — поема "Рейнеке-Лис"; Гете на основі "Рейнеке-Лиса" написав однойменний твір; Іван Франко — "Лис Микита".

Персонажі:

- цар звірів лев Нобль (Благородний), придворні та піддані: самовпевнений тугодум ведмідь Брьон (знатний феодал) та підступний хижак леопард (міністр короля), осел Бодуен (придворний проповідник), верблюд (папський легат), баран (зубожілий дворянин); простий люд — дрібні тварини та птахи: півень, курка, заєць, кіт, **слимак**, синиця, ворона.
-

Алегоричні поеми

- **Франція** "Роман про Троянду"
 - Першу частину написав бл. 1230 р. Гільйом де Лорріс. Це любовна алегорія, витримана в куртуазних тонах.
 - Більшою за змістом є друга частина, написана через 40 років ученим городянином Жаном де Меном. Дидактика.
 - **Англія** "Видіння про Петра-Орача"
Вільям Ленгленд (бл. 1332- бл. 1400).
-

Лірика

- **Французька міська лірика XIV-XVст.** - балада, рондель, віреле, а також твори лірико-дидактичного характеру: сказання, скарга, заповіт.
 - **Німецька бюргерська лірика XII-XIII ст.** - *майстерзанг* - переважно морально-дидактичного змісту
 - Балада — Франсуа Війон,
 - Англійські балади про Робіна Гуда
-

Драматургія

- Народна основа
 - *Жанри:* літургійна драма
 - Містерія
 - Міраклъ
 - мораліте
 - трувер Адам де ля Аль із Арраса (середина XIII ст.)
"Гра в альтанці" та "Гра про Робіна і Маріон".
 - фарс "Адвокат Патлен" (XV ст.)
-

Данте Аліґ'єрі (1265–1321)

“Нове життя” (після 1290 р.)

- “мала книга пам’яті”
 - Беатріче, дочка Фалько Портінарі і дружина Сімоні де Барді; три знаменні зустрічі
 - Перший психологічний роман у Європі після занепаду ант. цивілізації
 - Найкраща збірка ліричних поезій високого Середньовіччя
 - Традиція прованс. трубадурів (проз. пояснення перед віршами)
-

Данте Габріель Россетті. Благословенна Беатріче

«Божественна комедія»
(1307—1321)

La Divina Commedia

-
- Лист Данте до правителя Верони Кангранде делла Скала: «**Ціль поеми** — вирвати людей, живущих нині, із стану мізерії і привести до стану щастя. Той вид філософії, який у поемі є керівним, це етика, бо ж поема написана і в цілому, і в частинах не для споглядальних цілей, а для дії».
 - «**Предмет поеми** — людина, що силою своєї волі, через заслугу або незаслугу, підпадає справедливій відплаті або карі».
-

Чотири смисли:

- буквальний — пантера, лев і вовчиця
 - алегоричний: пантера — флорентійська республіка, лев — правителі-тирани, а вовчиця — папський престол
 - моральний — любострастя, гордість і корисливість
 - анагогічний — сили зла, що перепиняють людині шлях до досконалості
-

Картина світу

Земля кулеподібна в центрі Всесвіту

Пн. півкуля заселена, пд. безлюдна, на ній
гора чистилища, на вершині гори —
земний рай

Воронкоподібна безодня пекла ширшою
частиною звернена на північ, віссю
впирається в Єрусалим.

Земля оточена 9 сферами — 7 сфер планет,
зоряне небо і кристалічне небо.

За сферами — Емпірей.

3 частини, 100 пісень

“Пекло” — повна безнадія, напис на воротах пекла (початок третьої пісні)

9 кіл

5 пісня — Паоло і Франческа да Ріміні

10 — Фаріната дельї Уберті, вождь гібелінів (“Пекло згордо роздивлявсь”), 1260 р. після перемоги при Монтаперті заборонив руйнувати Флоренцію.

Невдячність міста

14 — вогненний дощ, Капаней,
прометеївська тема (Стацій, “Фіваїда”,
чистилице)

Критський старець

Золотий, срібний, мідний, залізний вік.

Приреченість людства — глиняна права
ступня.

26 — Улісс, вогненний стовп, нове
тлумачення образу — жадоба знань.

32, 33 — Уголіно гризе Череп Руджієрі.

Чистилице

З'являється надія, світло, схоже на земне

...умитися й підперезатися

7 знаків на чолі; 20 — струс гори, Стацій

21-27 — літературні стосунки

24 — кредо Данте (р. 52-54)

27 — Лія і Рахіль; відновлення людської
гідності — корона й митра

28 — Мательда

32 — дерево пізнання

Українська дантіана

Пилип Орлик: “У моєму страшному житті, коли в мене залишилася надія тільки на Господа Бога, у великих рядках мудрого Данте я знаходив відвагу і втіху...”

Перекладачі

- 1878 І. Франко (надр. 1955)
 - 1892-1896 В. Самійленко 10 пісень “Пекла”
 - 1913 І. Франко найкращі епізоди
 - 1930-і М. Драй-Хмара (втрачено)
 - 1956 Карманський–Рильський
 - 1976 Є. Дроб’язко
-

- Відтворити засобами укр. мови поезію та стиль Данте
 - Уникати перекл. дописок
 - Відтворити звукопис Данте
-

-
- Per me si va nella cita dolente
 - Крізь мене йдуть у селище печалі
(Карманський...)
 - Крізь мене йдуть до місця мук найтяжчих
(Дроб'язко)
 - Крізь мене входять до осель боління
Крізь мене входять до плачів без ліку
Крізь мене входять згиблі покоління
(Стріха)
-